

บทที่ ๔

เรื่องราวที่อาจอุทธรณ์ได้ในเรื่องการลงโทษทางวินัย

บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ หมวดที่ ๗ เรื่องการอุทธรณ์มาตรา ๑๐๓ บัญญัติให้ผูถูกสั่งลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์ได้ และตามมาตรา ๘๓ ได้กำหนดว่าโทษวินัยมี ๖ สถาน คือภาคทัณฑ์ ตักเตือนเตือน ลดขั้นเงินเดือน ให้ออก ปลดออก ไล่ออกไว้ในหมวด ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ในเรื่องวินัยและการรักษาวินัย แต่ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนมิได้ให้ความหมายของคำว่าวินัยไว้ ฉะนั้น ก่อนอื่นจึงควรทำความเข้าใจกันก่อนในเบื้องต้นว่าวินัยคืออะไร

๑. วินัยคืออะไร

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้คำจำกัดความของคำว่า "วินัย" ว่าหมายถึงการอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ข้อปฏิบัติเพื่อให้ชัดเจน จึงควรนำคำว่า "Discipline" ในภาษาอังกฤษ แปลเป็นไทยว่า "วินัย" มาพิจารณาเทียบเคียงคำว่า "Discipline" ปรากฏคำจำกัดความในที่ต่าง ๆ ดังนี้

Webster's New World Dictionary of American Language อธิบายว่าวินัยคือ (๑) การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการควบคุมตนเอง ความประพฤติหรือความ

(1) Training that develops self-control, character, or orderliness and efficiency.

(2) The result of such training; self-control, orderly conduct.

(3) Acceptance of or submission to authority and control.

เป็นระเบียบและประสิทธิภาพ (๒) ผลของการฝึกอบรมดังกล่าว การควบคุมตนเอง ความประพฤติอยู่ในระเบียบ (๓) การยอมรับหรือปฏิบัติตามการบังคับบัญชาและการควบคุม และ (๔) หมายถึงการปฏิบัติกร เพื่อแก้ไขความประพฤติ หรือลงโทษ^๑

Baker W. Alton ได้ให้ความหมายของคำว่า วินัยไว้ว่า คือวิธีการที่ใช้เพื่อให้ปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบในการเสริมสร้าง และรักษาการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามความมีระเบียบเรียบร้อย^๒

Waite W. William, เห็นว่าวินัยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง โดยตรงมากกว่าเป็นเรื่องของกฎลงโทษ ในความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการงานและคนงานนั้น ลักษณะของการลงโทษควร เป็นไปด้วยความสมัครใจ และด้วยความเต็มใจในลักษณะที่จะมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ ในการทำงานของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชามากกว่าสิ่งอื่น^๓

จากคำจำกัดความต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแสดงว่า คำว่า "วินัย" มีความหมายที่แปลได้หลายอย่าง สุดแต่จะมองในแง่ใด แต่ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มิได้กำหนดไว้ว่า วินัยคืออะไร คงบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ ว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

^๑ Treatment that correct or punishes.

^๒

Baker W. Alton, Personnel Management in Small Plant

(Ohio: Bureau of Business Research college of Commerce and Administration The Ohio University, 1955, p. 1)

^๓

Waite W. William, Personnel Administration (New York: The Ronald Press Company, 1952), p. 463.

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย จักต้องได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้ใน
หมวดนี้ ๑ ฉะนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าวินัยคือการควบคุมความประพฤติ ซึ่งอาจทำ
ได้โดยการออกกฎข้อบังคับ ระเบียบ ฯลฯ หรือโดยการฝึกอบรม การสั่งสอนหรือ
ประสบการณ์ เพื่อให้พฤติกรรมต่าง ๆ เป็นไปในทางที่ดี

วินัยของข้าราชการพลเรือนนั้นอยู่ภายใต้ความมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของ
ทางราชการ ความเจริญและเพื่อประสิทธิภาพ ตลอดจนความสงบเรียบร้อยของ
หน่วยงาน โดยถือว่าบุคคลที่เป็นข้าราชการต้องยอมลดสิทธิความเป็นมนุษย์ของตน
ให้ต่ำกว่าคนธรรมดา คือต้องอยู่ภายใต้กฎหมายระเบียบแบบแผนของระเบียบ กฎ
ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรีเพิ่มมากกว่าสามัญชน ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่แล้ว อำนาจหน้าที่
ของข้าราชการมักเป็นการใช้กฎหมาย ฉะนั้น เมื่ออำนาจหน้าที่มีมาก ก็ย่อมต้องมีความ
รับผิดชอบมากด้วย เช่นต้องรับผิดชอบทางอาญา ทางแพ่ง เช่นบุคคลธรรมดาและ
ต้องรับผิดชอบทางวินัย ทางปกครองในฐานะที่เป็นข้าราชการ และต้องรับผิดชอบศีลธรรม
และทางกานจิติใจ (ถ้ามี) ด้วย

จากบทบัญญัติในเรื่องวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๒๕ จึงกล่าวทำให้เห็นว่าวินัยข้าราชการมีแนวโน้มไปในทาง
จับผิด มุ่งให้เกิดความหวาดกลัว เพราะเพิ่งเล็งอยู่กับการลงโทษข้าราชการอย่าง
ที่เรียกกันว่า "ระบบวินัยในทางลบ" มิได้เป็นหลักไปในทางป้องกันมิให้ข้าราชการ
กระทำความผิดอย่างที่เรียกว่า "ระบบวินัยในทางบวก" ซึ่งอาจทำได้โดยนำทางให้

หมวด ๔ วินัยและการรักษาวินัย มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า "ข้าราชการ
พลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามถือว่า
ผู้นั้นกระทำความผิดวินัย จักต้องได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้"

แต่โดยปกติตามหลักแล้ว หากกระทำความผิดวินัยในขณะรับราชการ และได้รับอนุญาตให้ลาออกไปก่อนที่ผู้บังคับบัญชาจะทราบ แม้ออกมาบุคคลนั้นจะได้รับบรรจุเป็นข้าราชการอีก แล้วจึงปรากฏเรื่องการกระทำผิดขึ้น ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชานำกรณีที่ได้กระทำความผิดวินัย เมื่อครั้งรับราชการคราวก่อนมาลงโทษทางวินัยไม่ได้^๑

เนื่องจากการลงโทษทางวินัย เป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการควบคุมความประพฤติของข้าราชการ ซึ่งเป็นมาตรการในการบังคับ แต่มิได้มีจุดมุ่งหมายในทางที่จะตอบโต้ หรือแก้แค้น แต่มุ่งหมายเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย หรือระเบียบ และเพื่อแก้ไขการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามระเบียบที่มีอยู่ เพื่อรักษามาตรฐานความประพฤติ ขวัญและสมรรถภาพของข้าราชการ เพื่อจูงใจให้ข้าราชการได้ปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิภาพ

โทษทางวินัย ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๘๓ กำหนดโทษทางวินัยไว้ ๖ สถานคือ

๑. ภาคทัณฑ์
๒. ตักเงินเค็อน
๓. ลดขั้นเงินเค็อน
๔. ให้ออก
๕. ปลดออก
๖. ไล่ออก

โทษ ๖ สถานดังกล่าวแยกได้เป็น ๒ ประเภทคือ กรณีไม่ถึงออกจากราชการคือภาคทัณฑ์ ตักเงินเค็อน ลดขั้นเงินเค็อน กรณีหนึ่งซึ่งถือได้ว่าเป็นการลงโทษเพื่อให้

^๑ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือกรมสรรพสามิต ที่ สร. ๐๕๐๕/๖๕๓๓๑ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๕ เรื่องหารือการลงโทษข้าราชการ

หลายจำ และเป็นตัวอย่าง เพื่อมิให้ข้าราชการอื่นกระทำความผิดในลักษณะเช่นนั้นอีก ส่วนกรณีที่ตั้งออกจากราชการคือ ให้ออก ปลดออก ไล่ออกนั้น มีลักษณะ เป็นการกำจัดบุคคลผู้กระทำความผิดวินัยให้ออกไปจากราชการ เพื่อเป็นตัวอย่างมิให้ข้าราชการอื่นกระทำความผิดวินัยอีก

การสั่งลงโทษข้าราชการพลเรือนสามัญนี้ ผู้สั่งลงโทษ ต้องสั่งให้เหมาะสมกับความผิด อย่าให้เป็นไปโดยพยาบาทหรือโดยโทสะจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มี ความผิด ในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่ากระทำความผิดวินัยในกรณีใด มาตราใด^๑

ในการสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยในกรณีไม่ถึงออกจากราชการนี้ กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๘) กำหนดอำนาจของผู้บังคับบัญชา^๒ ที่จะเป็นผู้สั่งลงโทษไว้ ซึ่งหากเป็นการลงโทษเกินอำนาจตามกฎหมายที่ให้ไว้ คำสั่งลงโทษนั้นก็ เป็นคำสั่งที่สั่งโดยไม่มีอำนาจและไม่มีผลใช้บังคับตามกฎหมาย^๓ เช่น ผู้อำนวยการกองหรือหัวหน้ากอง มีอำนาจสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ หรือสั่งลงโทษตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑๐ % และเป็นเวลาไม่เกิน ๒ เดือน ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวจะสั่งลดขั้นเงินเดือนยอมไม่อาจทำได้ เพราะไม่มีอำนาจตาม กฎ ก.พ. ดังกล่าว

การลงโทษไม่ถึงออกจากราชการนี้ ใช้สำหรับกรณีการกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง จึงไม่ต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน เช่นเดียวกับกรณีการกระทำความผิด

^๑ มาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

^๒ กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน

^๓ มติ ก.พ. ตามหนังสือที่ สร. ๑๐๐๖/๑๓๘๓๖๕ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม

วินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๖ แต่ไม่ควรจะไต่สอบสวนก่อนเพื่อความยุติธรรม และหากได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนตามมาตรา ๘๖ แล้ว แต่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตาม กฎ ก.พ. ว่าด้วยการสอบสวน ซึ่งปรากฏผลที่สุดว่าควรลงโทษผู้ถูกสอบสวนเพียงภาคทัณฑ์ ตักเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ดังนั้นก็ยอมลงโทษได้

สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์นั้น เป็นเพียงการแสดงความผิดให้ปรากฏเป็นหนังสือไว้เท่านั้น จะกำหนดระยะเวลาไว้ยาวนานเท่าใดไม่ได้

การลงโทษตักเงินเดือนนี้ แม้ระหว่างถูกลงโทษอยู่นั้น ข้าราชการพลเรือนผู้ถูกลงโทษได้โอนไปบรรจุอีกกรมหนึ่งตามที่สอบแข่งขันได้ไว้ กรมเจ้าสังกัดใหม่ก็จะต้องตักเงินเดือนให้ครบตามคำสั่งลงโทษ โดยไม่ต้องออกคำสั่งใหม่ เพียงแต่บันทึกสั่งให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ผู้บังคับบัญชาเดิมเท่านั้น ส่วนอัตราเงินเดือนที่ตักเงินเดือนต่อไปก็ติดตามเดิมที่เคยถูกตักในขณะออกคำสั่งลงโทษ ๒

มาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ บัญญัติว่า "ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จะต้องได้รับโทษ ให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลดโทษลงต่ำกว่าให้ออก ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ เห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรสอบสวน ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนโดยไม่ชักช้า...

ฯลฯ

หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณา เพื่อให้ได้ความจริง และยุติธรรมให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎ ก.พ."

๒ มติ ก.พ.ตามหนังสือที่ ๒๓๙๒๔/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๐

ในกรณีของโทษลดชั้นเงินเคื่อน แต่ข้าราชการผู้นั้นมีเงินเคื่อนอยู่ในขั้นค่า
อยู่แล้ว ไม่มีชั้นเงินเคื่อนที่จะลดได้ ดังนั้นให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงโทษอย่างอื่นที่
ใกล้เคียง ๑

ข้าราชการผู้ถูกสั่งลงโทษที่ไม่ถึงออกจากราชการนี้ ย่อมมีสิทธิอุทธรณ์
คำสั่งลงโทษนั้นได้ โดยอ้างว่าคนมีโทษกระทำผิดตามที่ถูกลงโทษโดยให้อุทธรณ์
ต่อผู้บังคับบัญชาภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบคำสั่ง ตามนัยมาตรา ๑๐๔ แห่ง
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔

ส่วนโทษทางวินัยอีกประเภทหนึ่ง คือโทษที่ใช้สำหรับกรณีที่เป็นการกระทำ
ผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๘๖ แห่ง
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของ
คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๔ คือโทษสถานหนัก ได้แก่โทษให้ออก ปลดออก ไล่ออก และ
มาตรา ๘๖ ทวิ กำหนดว่า หากจะลงโทษดังกล่าว ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ คือ
นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล รัฐมนตรีเจ้าสังกัด อธิบดีผู้บังคับบัญชา หรือ
คณะกรรมการสอบสวน จะต้องนำเรื่องเสนอ อ.ก.พ. กระทรวง ที่ข้าราชการผู้ถูก
สอบสวนสังกัดอยู่พิจารณา และเมื่อ อ.ก.พ. กระทรวงมีมติประการใด ก็ให้ผู้มีอำนาจ
ดังกล่าวสั่งให้เป็นไปตามนั้น สำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งระดับ ๔ ลงมา
ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งลงโทษได้ โดยส่งเรื่องให้
อ.ก.พ. จังหวัดพิจารณา เมื่อ อ.ก.พ. จังหวัดมีมติประการใด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

มติ ก.พ. ตามหนังสือที่ ๔๔๓๐/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม

สั่งให้เป็นไปตามนั้น ซึ่งในกรณีผู้ถูกลงโทษที่ยอมอุทธรณ์ต่อ ก.พ. ได้ตามนัยมาตรา ๑๐๓ และ ๑๐๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔

มาตรา ๔๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๕ บัญญัติว่า "ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๖ เห็นว่าข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๑๑ ลงมา ในราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้นายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๔๖ วรรคสาม หรือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ ส่งเรื่องให้ อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งข้าราชการผู้ถูกสอบสวนสังกัดอยู่พิจารณา และเมื่อ อ.ก.พ. กระทรวงมีมติเป็นประการใด ให้นายกรัฐมนตรี หรือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุดังกล่าว แล้วแต่กรณีสั่งให้เป็นไปตามนั้น

(๒) สำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญตั้งแต่ระดับ ๔ ลงมา ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งเรื่องให้ อ.ก.พ. จังหวัดพิจารณา และเมื่อ อ.ก.พ. จังหวัด มีมติเป็นประการใด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้เป็นไปตามนั้น

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๔๖ วรรคสาม หรือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) มีความเห็นขัดแย้งกับความเห็นของ อ.ก.พ. จังหวัด ก็ให้นำสำนวนส่ง อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งข้าราชการผู้นั้นสังกัดอยู่พิจารณาและเมื่อ อ.ก.พ. กระทรวงมีมติเป็นประการใด ให้นายกรัฐมนตรี หรือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุดังกล่าวแล้วแต่กรณี สั่งให้เป็นไปตามนั้น

ในกรณีที่ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ ละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง หรือตามมาตรานี้ ให้ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๔๔ รับผิดชอบขึ้นไปมีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง หรือตามมาตรานี้ได้ และให้พิจารณาลงโทษผู้บังคับบัญชาซึ่งละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่นั้นด้วย

ผู้ใดถูกสั่งลงโทษให้ออกตามมาตรานี้ ให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ"

๓. เหตุผลหย่อน

การกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดวินัยนั้น เป็นเรื่องดุลพินิจของผู้บังคับบัญชา รวมทั้ง อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ.จังหวัด ที่จะกำหนดโทษตามควรแก่กรณีว่า ในกรณีใดจะลงโทษเพียงภาคทัณฑ์ ตักเงิน เคียน หรือลดชั้นเงิน เคียน หรือในกรณีใด จะลงโทษถึงออกจากราชการ โดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำอันเป็นความผิด ความเสียหายที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นต่อทางราชการ ต่อสังคมราชการ โดยทั่วไป หรือสังคมราชการที่มีเหตุพิเศษโดยเฉพาะ และถึงแม้ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มิได้กำหนด เหตุลดหย่อนไว้อย่างแจ่มชัด ถึงที่กฎหมายอาญากำหนดไว้ในมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญาก็ตาม แต่พระราชบัญญัติดังกล่าวในมาตรา ๔๕^๑ และ ๔๖ วรรคแรก ก็บัญญัติว่า "ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้" และ การที่ผู้ถูกลงโทษจะได้รับโทษสถานใดนั้น ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษตามควรแก่กรณี นั้น จึงเห็นได้ว่าการลงโทษทางวินัยนั้นก็ เป็นไปตามหลักความยุติธรรม โดยกำหนด โทษให้เหมาะแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ๆ โดยเฉพาะ โดยยอมรับถึงฐานะ ลักษณะและ

^๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๔๕ "ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยที่ยังไม่ถึงขั้นเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตักเงิน เคียน หรือลดชั้นเงิน เคียนตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ให้ใช้ เฉพาะกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อย หรือมีเหตุอันควรลดหย่อน ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษตักเงิน เคียน

ในกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อย และเป็นความผิดครั้งแรกถ้าผู้บังคับบัญชา เห็นว่ามีเหตุอันควรลดโทษ จะงดโทษให้โดยกล่าวตักเตือนหรือให้ทำทัณฑ์บน เป็นหนังสือไว้ก่อนก็ได้

การลงโทษตามมาตรานี้ ผู้บังคับบัญชาใดจะมีอำนาจสั่งลงโทษผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้เพียงใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎ ก.พ."

พฤติกรรมของบุคคลในการกระทำผิดนั้น เช่น เจตนา ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความเสียหายอันเกิดขึ้น ตลอดจนเหตุผลหย่อนต่าง ๆ เช่น

๑. การที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัสในขณะกระทำ
๒. การที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีคุณค่าความดีมาก่อน เช่นรับราชการมานาน โดยไม่เคยถูกลงโทษมาก่อนแต่อาจเป็นคุณเพียงเล็กน้อย เช่นในกรณีทุจริตคอหน้าที่ราชการ มีมติคณะรัฐมนตรีให้ลงโทษจึงไล่ออกจากราชการ จะปราณีลดหย่อนได้ก็เพียงปลดออกจากราชการ
๓. การให้ความรู้ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ในบางครั้งก็นำมาพิจารณาเป็นเหตุผลหย่อนโทษด้วยเช่นกัน

การที่บุคคลจะต้องรับโทษของการกระทำของตนเพียงใด นอกจากจะต้องพิจารณาเหตุผลหย่อนแล้ว ยังต้องคำนึงถึงพฤติกรรมแห่งการกระทำและบทกฎหมาย ซึ่งระบุว่ากรกระทำนั้น เป็นความผิดด้วย ก็จะเห็นได้จากแนวหลักเกณฑ์การวินิจฉัยการลงโทษของ ก.พ. ในข้อ ๔ ต่อไป

๔. แนวหลักเกณฑ์การวินิจฉัยการลงโทษของ ก.พ.

จำต้องคำนึงคือ

๑. ความร้ายแรงของความผิด เช่นถ้าเป็นเรื่องทุจริตคอหน้าที่ราชการ ก็ต้องลงโทษถึงไล่ออก จะปราณีลดหย่อนก็เพียงปลดออกจากราชการ เช่นกรณีนายแหวน แชนออน เจ้าพนักงานปกครอง ๓ ตอน เงินส่วนลดภาษีบำรุงท้องที่ ๒๘,๘๓๕.๖๐ บาท โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ แล้วไถ่ขายให้กำนันผู้ใหญ่บ้านไป ๑๕,๘๗๖.๕๐ บาท

หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕

ส่วนที่เหลืออีก ๘๘,๘๖๑.๑๐ บาท ได้เก็บไว้กับตัว เมื่อย้ายไปดำรงตำแหน่งใหม่ (หลังจากถอนเงินมา ๓ เดือน) ก็ยังจ่ายให้กำนันผู้ใหญ่บ้านยังไม่หมด อันเป็นกรณี ความผิดตามมาตรา ๖๗^๑ ๘๑^๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ ลงโทษไล่ออกจากราชการ^๓

มาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ "ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม ห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการและเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๘๑ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอันใดซึ่งถือว่าเป็น ผู้ประพฤติชั่ว เช่นประพฤติตนเป็นคนเสเพล เสพของมีเงินเมากจนไม่สามารถครองสติได้ หมกมุ่นในการพนัน กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอันใด ซึ่งอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

มาตรา ๘๑ วรรค ๒ การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือให้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่ เป็นโทษสำหรับความผิดที่เกิดกระทำโดยประมาท หรือความผิดหุโทษ หรือ กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอันใดอันใดซึ่งถือว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

^๓ มติ อ.ก.พ. วินัยในการประชุมครั้งที่ ๒๐/๒๕๒๐ (๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๐)

ในการพิจารณาความร้ายแรงของพฤติการณ์อันเป็นความผิดนี้ จำต้องพิจารณา เหตุลดหย่อนความผิดกันไปด้วย เช่น ไม่เคยกระทำความผิดมาก่อนครั้งนี้ เป็นครั้งแรก ทั้งนี้ ในกรณีอุทธรณ์ของนายแหวน ก็อาจได้รับการพิจารณาลดหย่อนลงมาจากได้ เป็นปลดคอก จากราชการ เป็นต้น

๒. ความเสียหายที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นต่อทางราชการ ต่อสังคม ชาราชการ โดยทั่วไป หรือสังคมชาราชการที่มีเหตุพิเศษโดยเฉพาะ ซึ่งจะเห็นได้จาก อุทธรณ์คดีต่อไปนี้

อุทธรณ์ที่ ๑ นายบุญมี พาดิษยจังหวัด ช่วยในพหุค่าได้เข้ามาเป็นผู้ซื้อข้าวสารราคาถูกจากองค์การคลังสินค้า ในนามของจังหวัดศรีสะเกษ เป็นจำนวนมากแล้ว จำหน่ายข้าวสารส่วนใหญ่เสียที่กรุงเทพฯ โดยนายบุญมีได้รับเงินส่วนแบ่งกำไร เป็นค่าตอบแทน จึงถูกไล่ออก^๑

อุทธรณ์ที่ ๒ นายเจริญพร เจ้าพนักงานปกครอง ๓ ถูกลงโทษให้ออกกรณีคุ้มครองสืบ เมามาปฏิบัติหน้าที่และทะเลาะวิวาทกับภรรยาของตนอย่างรุนแรงบนที่ว่าการอำเภอต่อนานชาราชการ และราษฎรที่มาติดต่อราชการ นายอำเภอและเพื่อนชาราชการ ห้ามปรามก็ไม่เชื่อฟัง อันเป็นการประพฤติก้าวอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๑^๒

๓. บทบัญญัติของกฎหมายซึ่งระบุว่าการกระทำและพฤติการณ์นั้น ๆ เป็นความผิด บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติระเบียบชาราชการพลเรือนในเรื่องวินัย ซึ่งกำหนดว่าการกระทำอย่างใดเป็นความผิดนั้นแยกได้เป็น ๒ ประเภทคือ เป็นการกระทำผิดวินัยธรรมดาอย่างหนึ่ง และเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงอย่างหนึ่ง ซึ่งการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวก็คำนึงถึงพฤติการณ์ที่เป็นความผิด และความเสียหายที่เกิดขึ้นตามข้อ ๑ และ ๒ ดังกล่าวแล้วด้วย

^๑ มติ อ.ก.พ. วินัยฯ ครั้งที่ ๑๕/๒๕๒๐ (๘ มิถุนายน ๒๕๒๐)

^๒ มติ อ.ก.พ. วินัยฯ ครั้งที่ ๒๓/๒๕๒๐ (๑๓ กรกฎาคม ๒๕๒๐)

บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ซึ่งถือเป็นการกระทำ
ความผิดวินัยอย่างร้ายแรงมีดังนี้

๑. ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๒๗ วรรคสาม
๒. ความผิดฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหาย
แก่ราชการอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง
๓. ความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของ
ทางราชการ หรือมติคณะรัฐมนตรี อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง
ตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง
๔. ความผิดฐานเปิดเผยความลับของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหาย
แก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง
๕. ความผิดฐานขัดคำสั่ง หรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นบังคับบัญชา
ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุ
ให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง
๖. ความผิดฐานรายงานเท็จต่อผู้นบังคับบัญชา อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่
ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง
๗. ความผิดฐานละทิ้งหน้าที่ราชการ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุ
ให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง
๘. ความผิดฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกิน
กว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจ
ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง
๙. ความผิดฐานทรมานเหยียดหยาม กักขัง หรือข่มเหงราษฎร ตามมาตรา ๓๗
วรรคสอง
๑๐. ความผิดฐานกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่า
จำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด
ที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง

๑๑. ความผิดฐานประพฤติก้าวอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๑ วรรคสอง ซึ่งกรณีอย่างใดจะถือว่า "ประพฤติก้าวอย่างร้ายแรง" นั้น จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริง และพฤติการณ์ของกรณีเป็นเรื่อง ๆ ไป โดยถือเกียรติของข้าราชการและความรังเกียจ ของสังคม เป็นแนวพิจารณา

กรณีตามคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ที่ ๓๘/๒๕๑๘ เรื่องการปฏิบัติตนของข้าราชการฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร ๕ ข้อ กล่าวคือ

๑. ห้ามรับเลี้ยงจากพ่อค้าที่กระทำธุรกิจกับหน่วยราชการของตน หรือจากผู้ที่มาติดต่อขออนุญาต หรือขอรับบริการจากทางราชการ หรือจากผู้ที่อาจได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตน
๒. ห้ามแต่ง เครื่องแบบหรือ เครื่องแต่งกายที่แสดงให้เห็นว่าเป็นข้าราชการฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร เข้าไปในไนท์คลับ สถานอาบอบนวด สถานอวยมุข หรือสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ยกเว้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการ
๓. ห้ามรับเชิญไปเป็นประธานหรือ เจ้าภาพในพิธีเปิดบริษัทห้างร้านทางการค้าของเอกชน
๔. ห้ามออกบัตรเชิญหรือประกาศเชิญเป็นการทั่วไป เพื่อการเลี้ยงในการเลื่อน ย้าย หรือเปลี่ยนแปลงยศ หรือตำแหน่ง การเลี้ยงฉลองวันเกิด การฉลองขึ้นบ้านใหม่ และงานสังสรรค์มิใช่เป็นประเพณี
๕. ห้ามเป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อื่นในบริษัท ห้างร้านของเอกชน ซึ่งทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจได้ว่าเป็นการยอมให้บริษัทห้างร้านของ เอกชน เหล่านั้นอาศัยชื่อของตน เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยทางตรงหรือทางอ้อม

และการปฏิบัติตามคำสั่งนี้ ให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี รวมทั้งผู้บังคับบัญชาที่ดำรงตำแหน่ง เทียบเท่าตำแหน่งดังกล่าว กับให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นคอยสอดส่องดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา และชักชวนแนะนำผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ การจงใจฝ่าฝืนข้อห้าม ๑ ถึง ๕ เป็นการผิดวินัยอย่างร้ายแรง และให้พิจารณาลงโทษโดยเคร่งครัด

ในความผิดร้ายแรงทั้งสามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน และตามคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดินดังกล่าว หากปรากฏกรณีความผิด หรือมีกรณีกล่าวหา หากเชื่อว่ากรณีมีมูล ผู้บังคับบัญชาจะต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนก่อนสั่งลงโทษเสมอ เว้นแต่ในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๑๔) ^๑ หรือได้ให้อภัยการรับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา หรือต่อคณะกรรมการสอบสวนผู้ชำนาญ ^๒ และเมื่อสอบสวนแล้วได้ความว่าเป็นการกระทำผิด

^๑ ข้าราชการพลเรือนสามัญใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในกรณีดังต่อไปนี้ เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง คือ

๑. กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดหุโทษ

๒. ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกัน เป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวัน และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้ว เห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือเห็นว่าพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

^๒ มาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๘

วินัยอย่างร้ายแรง ผู้ถูกกล่าวหาที่จะต้องรับโทษถึงออกจากราชการ แต่หากปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ก็ยัง เป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างอื่น ผู้นั้นก็จะถูกลงโทษ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน แล้วแต่กรณีตามดุลพินิจของผู้บังคับบัญชา ซึ่งความผิดอื่นจะเป็นเหตุให้ผู้ถูกลงโทษ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนนั้นก็เป็นความผิดครั้งระมูไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งมีได้กำหนดว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงนั่นเอง ดังเช่นอุทธรณ์ดังต่อไปนี้

อุทธรณ์ที่ ๑ นายพิลา เจ้าหน้าที่ธุรการ ๓ กองทะเบียนและสถิติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้ช่วยเหลือ เรื่องการขอจัดตั้งโรงเรียนสาธิตวิทย์โทรทัศน์เกินกว่าปกติวิสัยของข้าราชการที่พึงจะอำนวยความสะดวกประชาชนผู้มาติดต่อ ทั้ง ๆ ที่ตนไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียนดังกล่าวโดยตรง โดยได้ช่วยเหลือในการพิมพ์หลักสูตรการศึกษาคตาม เรื่องทุกขั้นตอนอย่างใกล้ชิด และในระหว่างที่การขอจัดตั้งโรงเรียนยังไม่แล้วเสร็จ นายพิลาฯ ได้นำโทรทัศน์ของตนไปให้โรงเรียนขอม โดยทราบดีว่าโรงเรียนแห่งนี้มิได้รับขอมโทรทัศน์ พฤศจิกายน สอ แสดงว่านายพิลา หวังประโยชน์ตอบแทนทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการช่วยเหลือในการขอจัดตั้งโรงเรียนครั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๒๗, ๓๕ จึงลงโทษตัดเงินเดือน ๑๐ % มีกำหนด ๔ เดือน

อุทธรณ์ที่ ๒ นายเลิศพงษ์ เจ้าหน้าที่สุลดการ ทาอากาศยานกรุงเทพ ถูกลงโทษปลดออกจากราชการ กรณีร่วมมือกับผู้นำเข้าทำการสับเปลี่ยนสินค้าภายในหีบห่อที่ประสงค์จะส่งกลับออกไปต่างประเทศ โดยได้รับค่าตอบแทน ๒๕,๐๐๐ บาท อันเป็นความผิดตามนัยมาตรา ๒๗^๒

๑ มติ อ.ก.พ. วินัยในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๒๐ (๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐)

๒ มติ อ.ก.พ. วินัยในการประชุมครั้งที่ ๑๕/๒๕๒๐ (๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๐)

อุทธรณ์ที่ ๓ นายรอก พนักงานที่ดิน ๒ กรณีเมื่อครั้งดำรงตำแหน่ง
ช่างรังวัดที่ ๒ ได้เรียกร้องเงินจากนางสาว เทพี เพื่อเป็นค่าออกโฉนดที่ดิน ซึ่งเป็น
ที่ดินที่มี สค. ๑ ของนางวอนอยู่แล้ว รวม ๓ ครั้ง เป็นเงิน ๑,๑๗๕ บาท แต่ นายรอก
ก็มีได้กระทำให้ จนกระทั่งนางสาว เทพี ใ้ครองเรียนชั้น จึงถูกลงโทษปลดออก
ตามนัยมาตรา ๒๗

จากอุทธรณ์ทั้ง ๓ จะเห็นได้ว่าเป็นการกระทำผิดตามมาตรา ๒๗
เช่นเดียวกัน แต่การกระทำตามมาตรา ๒๗ นั้น กฎหมายได้บัญญัติไว้สามวรรค ฉะนั้น
จึงต้องไปพิจารณาพฤติการณ์ของการกระทำ ความร้ายแรงอันเป็นความผิด ตลอดจน
ความเสียหายที่เกิดขึ้น และเหตุผลหย่อนที่มีมาประกอบ เพื่อลงโทษบุคคลในทางวินัยให้
เหมาะสมแก่กรณีไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าอุทธรณ์ที่ ๒ และ ๓ ผู้กระทำผิดคือนายเลิศพงษ์
และนายรอกนั้น มีลักษณะอุกอาจมาก เช่นกรณีนายเลิศพงษ์ลาที่ร่วมมือกัน เปลี่ยนสินค้า
ในบริเวณท่าอากาศยาน ส่วนนายรอก ก็ลาที่เรียกค่าน้ำร้อนน้ำชาบนที่ทำการอำเภอ
ซึ่งทำให้เห็นได้ถึง เจตนาที่มีชอบอันแท้จริง และทั้ง ๒ กรณีก็ทำให้รัฐเสียหาย กล่าวคือ
กรณีนายเลิศพงษ์ทำให้รัฐอาจ เสียอัตรภาพที่ควร เก็บได้จากสินค้าที่ถูกสับเปลี่ยนนั้น
ส่วนกรณีนายรอก แม้รัฐจะมีได้เสียรายได้เป็นส่วนตัว แต่ความรู้สึกรางวัลที่มิให้ต่อ
ทางราชการที่อาจ เคยได้อยู่บ้าง ก็เสียไป เช่นอาจ เห็นว่าข้าราชการซึ่งเป็นตัวแทนทำกิจการ
ของรัฐ มุ่งหวังจะกอบโกยประโยชน์เข้าตัว เช่นนั้นหมด และเป็นการ เรียกเอาประโยชน์
จากนางสาว เทพี ผู้เสียหายเป็นส่วนตัว ส่วนตามอุทธรณ์ที่ ๑ นั้น พฤติการณ์
ในเบื้องต้นก็ไม่น่าจะเป็นความผิด เพราะเป็นการช่วยเหลือราชการ แต่เนื่องจาก
ช่วยเหลือโดยไม่บริสุทธิ์ใจ คือหวังให้เขาชอมโทรศัพท์ให้ ซึ่งผู้กระทำทั้งสองฝ่ายอาจ
มองกันในเรื่องมิตรจิต มิตรใจ แต่เนื่องจากผู้กระทำเป็นข้าราชการ และไม่ปรากฏว่า
เคยมีความสัมพันธ์กันมาก่อนมากมาย จึงเห็นได้ว่าการที่ไปทำการช่วยเหลือโรงเรียน
นั้นแล้ว เอาโทรศัพท์ไปให้ชอม จึงเป็นการทำการช่วยเหลือไปโดยหวังผลตอบแทน
โดยทางอ้อม แต่เนื่องจากพฤติการณ์ไม่ร้ายแรง กรณีจึง เป็นเพียงถูกตัดเงินเดือน

ไม่ถือ เป็นกรณีพิเศษวินัยอย่างร้ายแรง อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ดังเช่น นายเลิศพงษ์ และนายรอก

จึงเห็นได้ว่าการจะลงโทษบุคคลทางวินัยนั้น จะต้องพึงพฤติการณ์ต่าง ๆ มาประกอบกันโดยละเอียด เพราะการลงโทษบุคคลถึงออกจากราชการหรือไม่นั้น จะเป็นการชี้ชัดในชะตาชีวิตของบุคคลผู้เป็นข้าราชการว่า ชีวิตราชการของเขาจะ สิ้นสุดลงหรือไม่ และถึงแม้ว่าผู้ถูกลงโทษอาจขอยกเว้นกลับเข้ารับราชการ ลักษณะ ของเขาก็เปรียบเหมือนคนที่มีรอยแผลแล้ว และโดยเฉพาะผู้ถูกลงโทษปลดออกหรือ ไล่ออกจากราชการฐานทุจริตต่อหน้าที่นั้น ตามมาตรา ๒๔ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน กำหนดว่าไม่ให้ ก.พ. พิจารณายกเว้นคุณสมบัติให้เพื่อ สอบแข่งขัน หรือกลับเข้ารับราชการได้ ฉะนั้น ผู้บังคับบัญชาที่จะสั่งลงโทษผู้ใดจึงต้อง ใช้ความระมัดระวังอย่างละเอียดรอบคอบ โดยให้ผู้ถูกลงโทษได้รับความยุติธรรม อย่างเท่าเทียมกัน กล่าวคือ ในกรณีอย่างเดียวกัน บุคคลเหล่านั้นก็สมควรจะได้รับโทษ เท่ากัน ซึ่ง ก.พ. ซึ่งเป็นองค์การกลางบริหารงานบุคคล ก็มักจะมีหนังสือเวียนโดย สำนักงาน ก.พ. แจงให้ทราบทั่วกันอยู่เสมอว่าพฤติการณ์อย่างใดถือ เป็นร้ายแรง เช่นกรณีทุจริต เบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทางและเงินอื่นในทำนองเดียวกัน เป็นเท็จว่า เป็นความผิดร้ายแรง พฤติการณ์แห่งกรณีไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่าการ ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ จึงควรลงโทษสถานหนักเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้ระมัด ระวังโทษเป็นไปในแนวเดียวกัน

และเพื่อเป็นหลักประกันแก่ข้าราชการยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน จึงกำหนดให้ผู้ถูกลงโทษไม่ว่าจะถึงออกจากราชการหรือไม่ มีสิทธิอุทธรณ์ได้อีก ชั้นหนึ่ง

หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร. ๔๐๕/ว. ๖ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม